

El sector agroalimentari als mercats emergents de la Mediterrània

Aquest document destaca les principals idees i resultats de l'estudi de l'Observatori de Mercats Exteriors «Sectors emergents als països de la Mediterrània», elaborat per l'Institut Internacional de Governabilitat de Catalunya (IIG).

El sector agroalimentari als mercats emergents de la Mediterrània

Sumari

1. El sector agroalimentari s'obre camí a la Mediterrània
2. El Marroc, al capdavant del sector a la Mediterrània
3. Les exportacions consoliden el sector a Turquia

1. El sector agroalimentari s'obre camí a la Mediterrània

La demanda creix més ràpidament als països del sud i orient de la Mediterrània com a conseqüència de l'augment de la demografia i la renda per càpita, amb la qual cosa la demanda alimentària es podria doblar entre el 2000 i el 2015. Encara que aquests països consumeixen productes agrícoles no processats, l'evolució de factors socioeconòmics canvia ràpidament els hàbits de consum. A més, l'entrada de la major part d'aquests països a l'OMC i la signatura d'acords amb la UE han suposat una obertura comercial i la liberalització del sector els darrers anys, especialment als països més dinàmics. En aquest sector, les pimes catalanes tenen una oportunitat i aquesta passa per crear aliances amb les grans empreses que ja operen en aquests països.

La Xarxa Euromediterrània d'Agències de Promoció de la Inversió (ANIMA) diferencia 3 grups de països:

1. Països de renda elevada com ho és Israel, amb un comportament de demanda similar a l'europeu.
2. Països intermedis i en transició cap a economies de mercat, com per exemple Algèria i el Líban.
3. Països de renda baixa i amb un alt creixement demogràfic, en els quals entren Algèria, Jordània, Turquia o Síria, entre d'altres.

La indústria agroalimentària de la regió té un caràcter fort en algunes de les seves activitats. També cal destacar la baixa competitivitat de les empreses públiques que operen en situació de monopoli. Així, tampoc no afavoreix el sector el lent procés de

modernització que sofreix. La baixa mà d'obra qualificada és una de les raons per a l'estancament.

Aquesta situació es veu reforçada pel context global que viuen aquests països, com el clima, la dependència externa pel que fa a la maquinària industrial, i la baixa rendibilitat i funcionalitat del sector logístic. Amb tot, és difícil pensar i creure en l'esperada eclosió del sector. Aquestes debilitats han de ser una bona llançadora per a les pimes catalanes.

De cara al futur hi ha perspectives de canvi. Les polítiques que està aplicant l'OMC i les negociacions amb la UE augmentaran les exportacions, sobretot als mercats europeus, que suposarien l'eliminació d'aranzels.

2. El Marroc, al capdavant del sector a la Mediterrània

Aquesta és la indústria principal del Marroc, però si se n'observen els indicadors econòmics es pot dir que el Marroc és un país amb un gran potencial *agrobusiness* encara per explotar. El sector presenta un creixement anual del 4% en l'última dècada. Els principals sectors d'activitat es dirigeixen cap a l'hortofructicultura, els greixos, el sucre i derivats, el processament de cereals, les hortalisses i peixos en conserva, entre d'altres.

Però si el Marroc vol ser competitiu a escala internacional, pel que fa al sector agroalimentari, haurà de començar a eliminar el proteccionisme que regna sobre algunes matèries primeres com ara el blat o el sucre. Les indústries amb un caràcter més

orientat cap a l'exterior són la del peix i la de conserves vegetals. Al Marroc, l'agricultura pot arribar, segons l'any, al 15% o fins i tot al 20% del PIB i pot donar feina a la meitat de la població.

2.1. D'interès per a les pimes catalanes

Les empreses catalanes poden sentir-se interessades en aquest sector, ja que aquest és un dels sectors més importants pel que fa a les exportacions catalanes. La maquinària agrícola requerida per treballar les explotacions agràries és un factor que cal tenir en compte i l'embalatge també pot ser força atractiu per a les empreses catalanes, si es té en compte que la indústria marroquina no pot oferir gaire diversitat de productes.

En xifres generals, el sector agroalimentari atrau el 12% de les inversions estrangeres. Els factors que produeixen aquesta inversió són la varietat de la producció agrícola i la situació geogràfica, l'existència del programa *leasing* sobre la superfície agrícola i, finalment, el progrés de la demanda i els avantatges fiscals i financers.

3. Les exportacions consoliden el sector a Turquia

A Turquia la indústria agroalimentària té una gran importància: aquest és el principal país productor i exportador dels països de la regió mediterrània, amb el 16% de la producció industrial i amb un 6% del PIB agregat.

El país és un gran productor de farina i de pastes alimentàries tant pel que fa al mercat intern com a l'exportació. Les principals destinacions exteriors dels productes transformats a partir dels cereals són l'Àsia, que suposa el 60% i que tendirà a augmentar amb la irrupció de les economies emergents de la Xina i l'Índia, i l'Àfrica, com la segona destinació amb el 23% del total exportat per a Turquia.

Respecte a l'horticultura, Turquia va exportar 35 milions de tones el 2004, de manera que n'és un dels primers productors mundials. Tant la transformació dels productes hortícoles com els congelats relacionats amb aquests productes són dos sectors molt recents i dinàmics.

Producció i classificació mundial de productes agrícoles a Turquia (2004)		
	Producció (milions de tones)	Rànquing
Tomàquet	9,5	3r
Cogombre	1,7	2n
Pebrot	1,7	2n
Taronja	1,2	11è
Raim	3,6	6è
Avellana	0,5	1r
Llimona	0,5	10è
Mandarina	0,6	4t
Préssec	0,4	6è
Pera	0,3	9è
Albercoc	0,4	1r
Cirera	0,2	1r

Font: *Missions Économiques*

Importacions marroquines de maquinària agrícola per país d'origen (milers de e)			
	2002	2003	2004
Itàlia	18.795	22.108	22.944
França	7.745	9.475	16.968
Espanya	11.126	15.415	14.923
Brasil	–	7.631	14.453
Països Baixos	6.977	4.884	8.416
Suècia	14.839	12.832	7.249
Alemanya	8.449	5.942	6.535
Estats Units	2.974	1.710	5.678
Altres	19.293	10.773	14.442
Total	90.199	90.770	111.608

Font: *El Exportador*, 2006

3.1. El sector pesquer creix i ajuda l'economia

Un altre sector destacable a Turquia és el pesquer, que és capdavanter a l'Orient Mitjà, on la seva situació geogràfica té un paper clau. Al mercat local, el peix es considera com un producte de luxe, però hi ha una clara tendència a l'augment del consum de peix congelat i en conserva. Així doncs, en aquest sector les principals importacions són de peix congelat, mentre que les exportacions són principalment de llobarro i tonyina.

Les indústries de maquinària agrícola i embalatge tenen un bon present i un gran potencial futur. Polítiques ben aplicades per al desenvolupament de determinades regions, la manca d'aranzels per a la maquinària agrícola i l'elevat consum del sector sobre la indústria de l'embalatge així ho pronostiquen. Un altre cop, les pimes catalanes hi poden trobar una porta per introduir-se en un mercat amb força potencial.